Brezplačni spletni viri

O čem govori to poglavje?

Na spletu lahko najdeš ogromno virov, s pomočjo katerih lahko dokončaš ali izboljšaš svoj video. Obstajajo skupnosti programerjev in ustvarjalcev, ki razvijajo brezplačne programe za obdelavo slik in videa, ustvarjajo različne zvoke, zvočne efekte, glasbo... Priporočljivo je, da vedno preveriš, kakšne pravice za uporabo imaš za določen program ali avtorsko delo (ilustracijo, fotografijo, skladbo...), ki jo snameš s spleta. Veliko jih namreč lahko brezplačno uporabiš za neprofitne projekte, nekatere pa celo za profitne dejavnosti. Računalniške programe večina od nas težko razvije sama od sebe, pri glasbi in slikovnem materialu pa imamo že več možnosti, da jih ustvarimo in ne jemljemo s spleta. Vedno se lahko povežeš z lokalnimi glasbeniki, sam posnameš različne zvoke in zvočne efekte, izdelaš slikovni material...

Vision *v akciji – kratek opomnik za delo na terenu*

1. Vedno preveri dovoljenja za uporabo programov, zvočnih efektov, glasbe..., ki jo pretakaš s spleta z namenom uporabe za svoj projekt.
2. Kadar iščeš kaj določenega, razmisli, katere ključne besede to najbolje opisujejo, in si tako skrajšaj čas iskanja.
3. Razmisli, ali res želiš večino potrebnega povleči s spleta ali pa lahko morda kakšno glasbo ali zvoke ustvariš ali posnameš sam ali s pomočjo prijateljev. To je ponavadi veliko bolj zabavno in doda tvojemu izdelku poseben čar.

Podrobnejša razlaga

Dobra montaža (celotnega filma), glasba, zvoki in grafika lahko dajo tvojemu izdelku veliko bolj profesionalen in zanimiv izgled. Za nekatere ustvarjalce pa je ‘igranje’ z zgoraj napisanimi elementi tudi zelo kreativno početje. Čeprav je izdelava lastne glasbe, zvokov in ostalega lahko zelo zanimiva in zabavna izkušnja, lahko za vsem tem pobrskaš tudi na spletu. Temu pa boš seveda moral nameniti nekaj časa, da boš našel vsaj približno tisto, kar si si zamislil.

Programi za montažo

Na voljo je nekaj brezplačnih programov za montažo. Ti so lahko zelo enostavni za montažo npr. videokolažev in enostavnih stoptrik animacij, pa tudi zelo zahtevni in boš za njih porabil nekaj več časa, da se jih naučiš. Vendar večina brezplačnih programov ne ponuja vseh možnosti, kot jih imajo profesionalni programi. Zato so primerni

za začetnike, za bolj resno delo pa si boš morda moral priskrbeti kakšen plačljiv profesionalni program.

Ko se odločaš o tem, najprej razmisli, kaj pravzaprav potrebuješ. Morda ti je bolj pomembno, da je program enostaven za uporabo, a vsebujejo veliko prednastavljenih slikovnih efektov in prehodov, ali pa želiš imeti na voljo bolj profesionalne nastavitve, ki pa se jih moraš sprva še naučiti uporabljati, ti pa omogočajo bolj natančno obdelavo slike. Morda potrebuješ program, ki je stabilen tudi pri zelo velikih količinah vnesenih posnetkov, ali pa kakšnega z enostavno časovnico. Vse je odvisno od vrste projektov, ki jih boš ustvarjal, in kaj je tebi pomembno.

Če si učitelj v šoli ali mladinski sodelavec v lokalnem mladinskem centru in želiš snemati filmčke s svojimi učenci oz. Skupino mladih, si je najbolje priskrbeti program, ki je primeren za njihovo starost. Odvisno je tudi, koliko časa boste namenili ustvarjanju. Če ga nimate veliko, začnite z enostavnimi filmčki in programi.

> *Velikokrat pri nakupu kamere dobiš zraven še enostaven program za montažo posnetkov.*

Obstaja tudi kar nekaj brezplačnih aplikacij za pametne telefone in tablice, ki so enostavne, lahko pa jih tudi kupite za nizko ceno.

Montažni programi, ki jih lahko uporabiš na računalniku in so brezplačni, so:

- *Movie maker* (preprosti filmčki, videokolaži, enostavne stoptrik animacije…),
- *Monkey jam* (za enostavne stoptrik animacije),
- *Hitfilm* (zahtevnejša montaža videa),
- *Lightworks* (zahtevnejša montaža videa)

Slikovni material

V filmček ali video pogosto vključujemo tudi različen dodaten slikovni material (fotografije, napisi, ilustracije…). Z njim lahko dodamo v video posebne učinke, obogatimo sliko ali dodamo tekste za naslov ali dodatna pojasnila. Pogosto je lažje, če slikovni material obdelamo oz. ustvarimo posebej v za to namenjenem programu. Ta ponavadi ponuja več možnosti za obdelavo kot naš program za montažo videa. Lahko pa tudi kombiniramo obe možnosti.

> *Kadar uporabljamo dodaten program za ustvarjanje ali obdelavo slikovnega materiala, moramo biti pozorni, da ga izdelamo v primerni velikosti oz. idealno v istem formatu, kot je naš video. Če je na primer naš video posnet v formatu Full HD – 1920 × 1080, naj bo tudi velikost slikovnega materiala nastavljena na to razmerje.*

Urejevalniki slike, ki so na voljo brezplačno: brezplačni spletni urejevalniki slike (išči pod ključnimi besedami, ang. *free online graphics editors)*, *Picasa* (enostaven), *Gimp* (zahtevnejši, podoben Photoshopu)

Na spletu obstaja tudi veliko spletnih strani, ki ponujajo brezplačne fotografije, ilustracije, fonte za pisave… Tudi v tem primeru išči pod podobnimi ključnimi besedami (npr. *free photos*…).

Zvok, glasba in zvočni efekti

Večino osnovne montaže zvoka lahko narediš že v programu za montažo videa, enostaven program za montažo zvoka pa lahko najdeš tudi na spletu (on-line uporaba). Največjo težavo pri zvoku predstavlja uporaba znane glasbe. To lahko povzroči tudi kakšne neprijetnosti. Nekatere tiskarne ne bodo želele razmnožiti DVD-jev s filmčki, ki uporabljajo glasbo, za katero niso urejene avtorske pravice. Le-te so lahko resnično drage. Spletni kanali za predvajanje videa (npr. Youtube) lahko takšne videe blokirajo. Kljub temu pa je potrebno na vse skupaj gledati pozitivno. Na ta način smo namreč prisiljeni biti bolj ustvarjalni in v projekt vključiti možnost za ustvarjanje še dodatnim osebam. Obstaja več možnih rešitev in najbolje je o njih razmišljati že na začetku, ko je film še v fazi načrtovanja. Spodaj navajamo nekaj predlogov:

- V tvoji skupini ali med prijatelji je zagotovo kdo, ki zna igrati kak inštrument. Posnemi njegovo glasbo. Klasična ali ljudska glasba je namreč odlična glasbena podlaga v filmih. Tudi z enostavno improvizacijo lahko pridejo glasbeniki do lepih melodij.
- Kontaktiraj kakšno lokalno glasbeno skupino in jo povprašaj za dovoljenje za uporabo njihove glasbe. Dobro je, če jim pred objavo filmček tudi pokažeš. To bo med vami ustvarilo zaupanje in glasbenikom še vedno dalo na voljo možnost, da razmislijo, ali je uporaba glasbe za njih sprejemljiva, kajti nekateri ne želijo, da se njihova glasba povezuje z določenimi tematikami, ali pa jim ni všeč, če je uporabljena za izdelke, ki niso izključno profesionalni.
- Najdi spletne podatkovne baze z različnimi zvoki in glasbenimi linijami in poskusi sam ustvariti glasbeno podlago. Ali pa najdi glasbo, ki jo glasbeniki ponujajo v brezplačno uporabo.

Spletna stran z brezplačno glasbo: *dig.ccmixter*, iščeš pa lahko tudi po naslednjih ključnih besedah: *free loops, sound or audio effects*.

> *Veliko glasbe je na voljo za neprofitno uporabo. To pomeni, da jo lahko uporabiš za svoj filmček ali video, kadar ga nimaš namena na široko prodajati in z njim služiti.*

Sorodne teme in zunanji viri

> *Preberi več o različni vrstah brezplačnih licenc:*
>
> *https://en.wikipedia.org/wiki/Copyleft#Applying_copyleft*
>
> *https://en.wikipedia.org/wiki/Creative_Commons_license*

Metodologija

Če delaš s skupino mladih, sproži pogovor o avtorskih pravicah in dovoljenjih za uporabo.

Terminologija

copyright, copyleft